

Politik Bilim

Ergun Türkcan'ın kitabı hakkında (7)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

Sayın Türkcan'ın kitabıyla ilgili olarak yazdıklarım bu hafta noktalanıyor. Düşündüklerini yazdığı ve bunları tekrar düşünmemize vesile olduğu için kendisine müteşekkirimiz.

Vizyon 2023 olarak anılan **Teknoloji Öngörü Çalışması**'nın esasını **Panel Çalışmaları** teşkil etmiştir; Türkcan'ın dediği gibi 'Delphi tekniği' değil. Bu teknikten de yararlanılmıştır ama, panel çalışmalarında varılan sonuçların isabet derecesini soruşturmak için. Bu soruşturmayla doğrulanan sonuçlar da ayrıca, belirli teknoloji alanlarının uzmanlarından oluşan grupların süzgecinden geçirilmiştir. Çalışmalara katılan uzman, bilim insanı, araştırmacı profili, bu aşamaların gereklerine göre ve elbette, öngörü çalışmalarının temel felsefesine bağlı kalınarak belirlenmiştir (katılımcıların isimlerini, Vizyon 2023'ü karşılaştırabileceğiniz ülke örneklerini www.inovasyon.org'da bulabilirsiniz).

Türkcan, Türkiye bu konuda '*tecrübesizdi*'; onun için '*işi geniş tutmamalı*', '*çok sınırlı bir akıl insan grubuyla*' bunu kotarmalıydı, diyor. Teknoloji öngörü çalışması yapmadan bu *tecrübe* nasıl kazanılırdı bilmiyorum ama, Vizyon 2023'ü yürüten çekirdek kadro, başlangıçta sivil bir inisiyatifçe yürütülen, daha sonra TÜBİTAK, TTGV ve TÜBA'nın sahiplendiği, sekreteryalığını da TÜBİTAK'ın üstlendiği benzer bir çalışmanın deneyimine sahipti. **Bilim, Teknoloji, Sanayi Tartışmaları Platformu** ve onun, tıpkı öngörü panelleri gibi çalışan, o işleve sahip çalışma gruplarından söz ediyorum (Türkcan, Türkiye'nin bu özgün deneyimine kitabında hiç değinmemiş). Dahası, bu kadro, AB ülkelerinin öngörü çalışmaları yapan uzmanlarıyla deneyim paylaşımına gitmiş; böylece, Vizyon 2023 sürecinde araştırarak-yaparak öğrendiklerini de doğrulama imkânını bulmuştur.

Neyse ki, çalışmalar sırasında ortaya konan raporlar ve sonuçta **ehemmi mühimden ayıran 2003-2023 Strateji Belgesi** hâlâ TÜBİTAK'ın web sayfasındaki rafta duruyor. Bu köşenin okuyucularının kolaylıkla değerlendirebilecekleri yalınlıktaki Strateji Belgesi, Türkcan'ın söylediği gibi, gerçekten bir "*tuhaf ve anlamsız sonuçlar*" belgesi mi? Örneğin, Belge'de yer alan şu öngörü:

"2010'lu yıllardan itibaren pazara girmeye başlayacak ileri teknoloji ürünlerinin şu tür yeni özellikleri içereceği görülmektedir: Gelişmiş insan-makine arayüzleri, biyomekatronik yapılar, biyoelektronik devreler, yüksek yoğunluklu taşınabilir enerji birimleri... Bu temel özelliklerin ürünlere kazandırılması, biyoteknoloji, mikro elektromekanik sistemler (MEMS) ve nanoteknoloji alanlarında bilimsel ve teknolojik yetkinliğe sahip olunması ile mümkün olacaktır. Bu nedenle, çok geniş bir ürün ve üretim faaliyeti yelpazesinin teknoloji temelini oluşturacak bu üç teknoloji alanına odaklanma sürecine çok daha büyük bir önem atfedilmelidir. Stratejik teknolojilere odaklanma içinde daha üst düzeyde bir odaklanmayı işaret eden bu yaklaşımın, uzun erimli bir bakış açısıyla Türkiye'nin geleceğini garantiye alacağı gözden kaçırılmamalıdır."

Türkiye, 2005 yılından başlayarak, öncelikle, işaret edilen bu üç teknoloji alanında, ulusal programlarını ilân ederek öngörülen odaklanmayı sağlasaydı çok mu *tuhaf ve anlamsız* bir iş yapmış olurdu? Türkcan'ın, "*Türkiye'nin sadece kendisi için, bağımsız bir bilim ve teknoloji politikası yapmasının mümkün olmadığı*" görüşünü ileri sürerken kastettiği bu tür öngörülerini içeren bir bilim ve teknoloji politikası mı?

Vizyon 2023'ün, Türkiye için öngörülen sosyoekonomik hedefler, bilim ve teknolojideki öncelikler, izlenecek strateji ve politikalar açısından, elbette düzeltilmesi, yenilenmesi gereken yanları vardır. Kaldı ki, burada bilim ve teknoloji gibi iki stratejik değişken söz konusudur. Dolayısıyla, öngörülerin hem bu değişkenlere hem de değişen ülke ve dünya koşullarına göre sürekli gözden geçirilmesi gerekir. Oysa, Vizyon 2023 Strateji Belge'sinde öngörülenler ne uygulanmış ne de bunları yenileme yoluna gidilmiştir. Tek yapılan deneyimli öngörü kadrosunu dağıtmak olmuştur. Şimdi işler herhalde Sayın Türkcan'ın yeğlediği yoldan, “*âkil insanlara [onlar galiba 'ulemâ' diyorlar]*” danışılarak yürütülüyor.

CBT. 19 Haziran 2009